SPOL IN ZNANOST NA ZRC SAZU

13

Pred vami je nova številka Novičnika Spol in znanost na ZRC SAZU!

Novičnik vas redno obvešča o dejavnostih
Inštituta za spominske in kulturne študije ZRC SAZU in ZRC SAZU
na področju raziskovanja spolov in enakih možnosti v akademski sferi.
Na inštitutu trenutno izvajamo dva projekta iz okvira **OBZORJE 2020,**
projekt **R&I PEERS** in projekt **ACT**.

Maj 2021

European Commission
Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

ZGODILO SE JE

Spolno nadlegovanje v akademskem okolju

Slovensko sociološko društvo in Trubarjeva hiša literature sta 24. marca 2021 organizirala pogovor »O institucionalno pravnih rešitvah, omejitvah in pomankljivostih na področju spolnega nadlegovanja in nasilja v akademskem polju«, ki si ga lahko ogledate na posnetku. Na začetku spletnega posveta sta pravnici Barbara Rajgelj in Mojca Plesničar razložili razmejitve med kazensko in delovnopravno zakonodajo pri sankcioniranju spolnega nadlegovanja v akademskih institucijah. Nato je dolgoletna aktivistka proti nasilju nad ženskami Mojca Dobnikar orisala zgodovino dejavnosti nevladnih organizacij v Sloveniji na tem področju. Na koncu je sociologinja Jasna Podreka (članica skupine Alt+G) predstavila institucionalne mehanizme, ki so jih na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani razvili v okviru načrta za enakost spolov – to so Strokovne smernice za preprečevanje spolnega in drugega nadlegovanja, trpinčenja in nasilja ter skupina zaupnih oseb, na katere se prijavitelji_ce lahko obrnejo. Na voljo sta tudi posnetka okroglih miz »Stop trpinčenju«, v organizaciji Filozofske fakultete UL in Komisije za enake možnosti na področju znanosti, ter »#univerzatudi: Soočanje s spolnim nadlegovanjem v univerzitetnem prostoru«, organizirane na pobudo študentske skupine Rezistenca. Okrogli mizi sta potekali 8. marca 2021, javna debata pa se je nadaljevala z okroglo mizo »Spolno nadlegovanje in spolno nasilje med študenti in študentkami na Filozofski fakulteti in UL«, ki je bila organizirana 6. maja 2021 in v kateri je sodelovala tudi Jovana Mihajlović Trbovc (Inštitut za kulturne in spominske študije ZRC SAZU) ter druge članice skupine Alt+G.

O zgodovini feminizma na Slovenskem

V okviru Dnevov enakosti spolov Filozofske fakultete UL je bila 24. marca 2021 organizirana okrogla miza »Prvi podiplomski študijski program Ženske študije in feministična teorija«, ki si jo lahko ogledate na posnetku. Ustanoviteljice programa, Neva Šlibar, Eva D. Bahovec ter Milica Antić Gaber (članica skupine Alt+G) so osvetlile pionirske korake v 90. letih, ko so se ženske študije v regiji praviloma razvijale v aktivističnih krogih izven uradnega univerzitetnega sistema. Prav ženske študije so ena izmed zapuščin feminističnega aktivizma, na kar je spomnila Mojca Dobnikar na spletnem predavanju »Dolga feministična osemdeseta leta«, 13. aprila 2021.

Okrogla miza o spolno občutljivi rabi jezika v pisanju in objavljanju rezultatov raziskovalnega dela v slovenščini

V ponedeljek, 12. aprila 2021, je bila na Filozofski fakulteti UL organizirana okrogla miza z naslovom Problemi in vizije spolno občutljive rabe jezika v pisanju in objavljanju rezultatov raziskovalnega dela v slovenščini. V pogovoru so sodelovali Darja Zaviršek (Fakulteta za socialno delo UL), Tanja Petrović (Inštitut za kulturne in spominske študije ZRC SAZU), Nina Petek (Filozofska fakulteta UL) in Damjan Popič (Filozofska fakulteta UL). Okroglo mizo je vodila in moderirala Jana S. Rošker (Filozofska fakulteta UL).
Udeleženke in udeleženci so se v svojih prispevkih dotaknili vprašanj političnosti jezikovne rabe, vloge jezikoslovk_cev in lektorjev_ic v oblikovanju znanstvenih besedil, pomena upoštevanja dimenzije spola v oblikovanju raziskovalnih vprašanj in poudarili, da je raba spolno občutljivega jezika v pisanju in objavljanju rezultatov raziskovalnega dela del širše kritike hegemonije, izključevanja in marginalizacije – ki je zlasti za humanistiko ključnega pomena.

Mednarodna konferenca o vplivu akcijskih načrtov za enakost spolov na zainteresirano javnost

20. aprila 2021 je bila v okviru projekta R&I PEERS organizirana mednarodna konferenca o vplivu akcijskih načrtov za enakost spolov na zainteresirano javnost. Namen konference je bil prikazati rezultate in pozitivni vpliv projekta na različne deležnike. Ana Hofman je predstavila vpliv in pozitivne učinke izvajanja Akcijskega načrta za enakost spolov na ZRC SAZU tako znotraj ustanove kot v širšem nacionalem in regijskem kontekstu. Posnetek konference je dostopen tukaj.

Vir: posnetek zaslona.

Smernice za enakost spolov v kulturi

Društvo Mesto žensk je decembra 2020 oblikovalo strateški dokument s predlogi ukrepov za zagotavljanje enakosti spolov v kulturi. V smernicah si prizadevajo za spolno enakost v kulturni, kreativni in umetniški sferi, kjer je sistemska diskriminacija prisotna na vseh ravneh delovanja. Smernice se opirajo na izsledke mednarodne konference in spletne delavnice Enakost spolov v kulturi, ki sta potekali na 26. Mednarodnem festivalu sodobnih umetnosti Mesto žensk, 25. septembra 2020 v Ljubljani. Slonijo tudi na poročilu Gender Equality: Gender Balance in the Cultural and Creative Sectors (Enakost spolov: Spolna uravnoteženost v kulturnem in kreativnem sektorju, 2019) oblikovanem v projektu Voices of Culture (Glasovi kulture), ki si prizadeva za strukturiran dialog med Evropsko komisijo in kulturnim sektorjem.

Smernice za enakost spolov v kulturi vsebujejo tako kratkoročne kot dolgoročne ukrepe za preprečevanje neenakosti in doseganje enakosti spolov v kulturnem in kreativnem sektorju. Namenjene so državnim institucijam, lokalnim upravam, javnim zavodom, nevladnim organizacijam ter delavkam in delavcem v kulturi. Smernice predlagajo ukrepe tudi na področju kulturno-umetnostne vzgoje.

Intervju dr. Ane Hofman o položaju znanstvenic v Sloveniji na Radio Slovenija (ARS)

Ana Hofman je predstavila raziskave in smernice na področju enakosti spolov s katerimi se na ZRC SAZU ukvarjamo od leta 2014 naprej. V treh projektih (GARCIA, R&I PEERS in ACT), ki smo jih izvajali ali jih izvajamo na to temo, smo se ukvarjali z vprašanjem enakosti spolov tako raziskovalno kot tudi na ravni strukturnih sprememb. V intervjuju je dr. Hofman posebej izpostavila pereča vprašanja glede materialnih pogojev dela, ki ustvarjajo ali vzdržujejo neenakosti med spoli, prekarizacijo akademskega poklica, zmanjševanje državnega financiranja ter komodifikacijo znanosti. Poudarila je tudi vidike organizacijske kulture in nezavedne matrice, ki oblikujejo strukturne neenakosti. Na koncu se je dotaknila še dveh aktualnih vprašanj: vpliva pandemije Covid-19 na raziskovalno delo znanstvenic, ter trpinčenja in nadlegovanja v akademskem okolju. Intervju lahko poslušate tukaj.

Na straneh znanstvenega spletnega časopisa Alternator je bil marca objavljen članek Jovane Mihajlović Trbovc »Ženske v akademskih krogih: pogled na problem od socializma do danes«, v katerem avtorica razlaga, kako je prišlo do tega, da o zastopanosti in položaju žensk v znanosti razpravljamo kot o problemu, ki si zasluži tehtno obravnavo. Članek posebej izpostavlja, kako se pri tem obravnava zapuščina socializma – sistema, ki je omogočil vključevanje žensk v znanstvene institucije, kar se pogosto spregleda v procesu prenašanja strategij »integracije načela enakosti spolov« iz evropskega v slovenski kontekst. Angleška različica članka je bila predstavljena pod naslovom »EU Policies meet Socialist Legacy: Who Teaches Whom about Gender Equality in Research Sphere« na panelu »EU-nization of gender equality policies in Central and Eastern European Research and Higher Education«, ki so ga v okviru konference Britanskega združenja za slovanske in vzhodnoevropske študije organizirale partnerice na projektu ACT z Univerze v Krakowu. Vir: posnetek zaslona www.alternator.science/. Na fotografiji Dr. Nataša Hojnik (Institut »Jožef Stefan«), foto: Katja Bidovec in Arne Hodalič.

Iz prihajajoče knjige o naših pomembnih znanstvenicah

V okviru projekta R&I PEERS – Pilotne izkušnje za izboljšanje enakosti spolov v raziskovalnih organizacijah, pripravljamo zbornik o pomembnih znanstvenicah, ki so pomembno prispevale k razvoju znanosti na območju nekdanje Jugoslavije. Odlomke teh prispevkov redno objavljamo v novičniku. Tokrat doc. dr. Aida Kamišalić Latifić s Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru ter Inženirka leta 2019 piše o prof. dr. Borki Džonovi Jerman Blažič.

Borka za internet

... Leta 1988 se je na jugoslovanski razpis za tehnološki razvoj Institut Jožef Stefan prijavil in pridobil sredstva za projekt YUNET (Računalniške mreže v akademskem okolju). Sodelovale so tudi akademske in gospodarske ustanove iz drugih jugoslovanskih republik (računalniški center Univerze v Zagrebu, Elektrotehniška fakulteta iz Beograda, Energoinvest iz Sarajeva, računalniška centra Univerze v Mariboru in Univerze v Ljubljani ter Kemijski inštitut Boris Kidrič). To je bil sestavni del širšega mednarodnega projekta, ki ga je v Jugoslaviji koordinirala prav profesorica Jerman Blažič, zaposlena na Institutu Jožef Stefan.

... Po vzoru drugih akademskih mrež iz Evrope so leta 1989 v okviru projekta vzpostavili jugoslovansko raziskovalno in akademsko omrežje YUNAC, profesorica Jerman Blažič pa je še isto leto registrirala domeno »yu«, na podlagi česar so lahko zaprosili za internetno povezavo.

... Za prenos podatkov v različnih jezikih je bilo potrebno razrešiti standardizacijo črk. Zato je potekala intenzivna standardizacija črk abeced jugoslovanskih narodov. V Jugoslaviji je bila poleg latinice prisotna tudi cirilica. Ker v tem obdobju zahod ni imel odprtega sodelovanja z Rusijo, je bilo sodelovanje z Jugoslavijo ključnega pomena. Pri tem je sodelovala tudi profesorica Borka Jerman Blažič in standardizirala vse znakovne tabele za vse jugoslovanske jezike ter jih registrirala v mednarodni organizaciji za standardizacijo ISO.

... V središču vsega dogajanja je bila ena ženska, borka, po rojstvu Makedonka, ki je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja s štipendijo prišla v Slovenijo na magistrski študij v želji za pridobivanjem novega znanja.

Informacije o štipendijah za raziskovalke_ce na začetku kariere

Pomemben vidik prizadevanj za enake možnosti v vsaki raziskovalni organizaciji je povezan s potrebami raziskovalk_cev na začetku kariere. Zato v novičniku redno objavljamo informacije o štipendijah in ostalih možnostih za raziskovanje v tujini.

V tokratni številki nadaljujemo z informacijami o štipendijah za raziskovalke_ce na začetku kariere. Za več informacij si poglejte predhodne številke novičnika.

- **Fakulteta za humanistične in družbene vede na Univerzi v Jyväskylä na Finskem**
  Štipendije za gostujoče raziskovalce_ke iz primerjalne/evropske zgodovine za obdobje do treh mesecev, med januarjem 2022 in avgustom 2023. Delo gostujoče_ga raziskovalke_ca bo na Oddelku za zgodovino in etnologijo.
  Rok za prijavo: 31. maj 2021. Preberi več.

- **Humboldtova raziskovalna štipendija**
  Humboldtova raziskovalna štipendija omogoča prejemnikom_cam dolgoročne raziskave (6–18 mesecev) v Nemčiji. Kandidati_ke morajo doktorirati pred manj kot 12 leti. Prosilci_ke izberejo svojo temo raziskovanja in svojega akademskega gostitelja. Štipendija je prilagodljiva in jo lahko razdelijo na kar tri bivanja v treh letih. Izbirna komisija, pristojna za pregled prijav za program, se sestaja vsak marec, julij in november. Preberi več.

- **Različne 2-letne podoktorske štipendije na Poljskem**
  Štipendije nudi ena najprestižnejših raziskovalnih institucij na Poljskem, Poljska akademija znanosti (PAS). Štipendisti_ke lahko izbirajo raziskovalno področje, mentorja_ico ter inštitut.
  Rok za prijavo: 30. junij 2021. Preberi več.

- **Oddelek za zgodovino, Freie Universität Berlin**
  2 podoktorski asistentski mesti. Od 1. septembra 2021 ali dogovorjenega datuma, bodo na razpisu uspešni_e kandidati_ke sodelovali na raziskovalnem projektu iz svetovne zgodovine (18. do 20. stoletja).
  Rok prijave: 24. maj 2021. Preberi več.